Skellefteå kommun

Policy

Artificiell intelligens (AI)

Dokumentet har fastställts av: Kommunfullmäktige (KF 2026-09-22 § 217)
Dokumentet gäller från och med: 2026-09-29Diarienummer: KS 2026-000214
Dokumentet gäller för: Skellefteå kommuns nämnder samt majoritets-ägda bolag i Skellefteå kommunkoncern
Dokumentägare: Kommunstyrelsen
Ansvarig för uppföljning: Kommunstyrelsen
Dokumentet gäller till och med: Tillsvidare

Innehåll

Omfattning **4**

Bakgrund **4**

Syfte **4**

Definitioner **4**

Principer för ansvarsfull användning av AI **5**

Användning av AI-lösningar i verksamheten **5**

Tillämpningsområden för AI **6**

Styrning och ansvar **7**

Relation till andra styrdokument **7**

Uppföljning **7**

Omfattning

Denna policy gäller för alla nämnder och majoritetsägda bolag inom Skellefteå kommunkoncern. Policyn omfattar såväl egenutvecklade som externa AI-lösningar, inklusive generativ AI. Den är teknikneutral och gäller oavsett komplexitet och användningsområde. Policyn omfattar även konsulter, uppdragstagare och samarbetspartners som använder AI-baserade verktyg i kommunens uppdrag.

Bakgrund

Utvecklingen av teknik och digitalisering inklusive AI går allt snabbare. AI kan både frigöra tid och höja kvaliteten i beslutsfattande och bidra till nya lösningar på gamla utmaningar, men skapar även utmaningar kring säkerhet och ansvarstagande. AI är därmed inte en isolerad teknikfråga, utan ett viktigt verktyg och möjliggörare för att utveckla kommunkoncernens verksamhet och service till invånarna.

Syfte

Policyn utgår från visionen "En hållbar plats för en bättre vardag", men också från kommunens styrmodell och principer kring organisationskultur. Policyn syftar till att ge stöd för hur AI ska införas och användas i Skellefteå kommunkoncern. Användningen av AI ska vara ansvarsfull, rättssäker, transparent, rättvis och förtroendeskapande och denna policy ska ge trygghet och mandat att använda AI.

Användningen ska användas brett i organisationen för att skapa effektivare arbetssätt och handläggning, ökad kvalitet i leveranser ur invånare- och kundperspektiv, analys och beslutsfattande, samt minskat utanförskap.

Att prova och att använda AI är en del av kommunens gemensamma utvecklingsarbete och en förutsättning för att följa *Program för hållbar innovation och digitalisering* (KF 2025-04-29 §147).

Definitioner

Artificiell intelligens (AI): system som, med viss grad av autonomi, använder data och algoritmer för att lära sig, resonera eller dra slutsatser i syfte att generera prognoser, rekommendationer eller beslut som påverkar människor, verksamhet eller resurser.

Generativ AI: är en typ av artificiell intelligens som kan skapa nytt innehåll som text, bilder, ljud eller video. Verktyg som ChatGPT är populära eftersom de kan generera text som låter mänsklig, men det rör sig bara om en avancerad form av mönsterigenkänning.

Högrisk-AI: AI som enligt AI-förordningen omfattas av särskilda krav på riskhantering och mänsklig kontroll.

AI-förordningen är EU:s allmänna reglering av artificiell intelligens (AI). Förordningen syftar till att reglera utveckling och användning av AI inom unionen.

Principer för ansvarsfull användning av AI

Följande principer ska vägleda användningen av AI.

Värdeskapande och behovsstyrd användning

AI ska aktivt övervägas där den kan bidra till konkret nytta för invånare, kunder, medarbetare och samhälle. Användningen ska utgå från invånarnas, kundernas och verksamheternas behov och bidra till förbättrad kvalitet, effektivitet, affärer eller tillgänglighet. AI-lösningar ska vara rättvisa och jämlika utan att diskriminera eller exkludera

Modiga, trygga verksamheter och enkelt att göra rätt

Kommunen vill vara med och forma framtiden genom att bana väg för nya tillvägagångsätt och utmana befintliga strukturer i riktning mot bättre samhällsservice. Detta sker genom att systematiskt väga risker och vidta skyddsåtgärder i relation till de mervärden för invånarna samt måluppfyllnad av kommunens övergripande mål som tekniken möjliggör. Arbetssättet innebär medvetna beslut och väl avvägda accepterade risker.

Genom tydliga processer och stöd i utvecklingen upplevs det enkelt och tryggt att bedriva utveckling och införande av AI-lösningar där lärande, erfarenhet och trygghet skapas inför bredare användning.

Riskmedveten och proportionerlig användning

Risker med AI ska identifieras och bedömas innan användning. Åtgärder och krav på kontroll ska stå i proportion till AI-lösningens syfte, komplexitet och potentiella påverkan.

Mänsklig kontroll och transparens

AI ska användas som stöd för människor, inte som ensam beslutsfattare i ärenden som påverkar individers rättigheter. Det ska vara tydligt när AI har använts och hur den har påverkat resultat eller beslut.

Förtroendeskapande och lagenlig hantering

AI ska användas på ett sätt som respekterar individens rättigheter och integritet, skyddar information och följer gällande lagstiftning. Användningen ska bidra till att upprätthålla och stärka invånarnas förtroende för kommunen genom att vara tillförlitlig, robust och motverka obehörig åtkomst och cyberhot. Underlag som AI genererar ska bedömas kritiskt och kvalitetssäkras då det finns risk att AI skapar felaktigheter och kan reproducera stereotypa och diskriminerande mönster.

Användning av AI-lösningar i verksamheten

Följande ska alltid ligga till grund för användning av AI-tjänster:

• Medarbetaren ansvarar för den information som matas in i en AI-tjänst och att AI inte används i onödan för att minska dess negativa miljöpåverkan i form av högre energiförbrukning.

• Medarbetaren ansvarar för hur den använder resultatet från en AI-tjänst. När medarbetare producerar något med stöd av AI ansvarar den för att granska och rätta eventuella fel innan materialet används. AI-material som behöver vidare bearbetning av medarbetare, som exempelvis promptrar, bedöms därmed som arbetsmaterial.

Användning av publika AI-system

I första hand ska de AI-system som erbjuds av arbetsgivaren användas och då ska tydliga instruktioner för systemen tillhandahållas och beskrivas i AI-registret.

Vid annan användning av allmänt tillgängliga AI-tjänster (till exempel generativ AI) ska det ske med följande som utgångspunkt:

- AI-systemen fungerar som arbetsverktyg och användaren ansvarar för resultaten som tas fram och den information som matas in.
- Enbart information som klassas som öppen får användas. Det innebär att känsliga personuppgifter, uppgifter som omfattas av sekretess och/eller annan känslig information inte får användas.
- Eventuella avvikelser, fel eller missbruk ska rapporteras.

Egen utveckling
Kommunen ska upphandla AI-lösningar och prioritera externa samarbeten i första hand. Det kan dock finnas behov av att utveckla lösningar i egen regi. Dessa lösningar ska följa denna policy och gällande lagar.

Högrisklösningar enligt AI-förordningen kräver särskild hantering, vilket inkluderar extra granskning av rutiner kring transparens, säkerhet och etiska överväganden. Kommunen ska inte själv utveckla högrisk-AI utan extern partner och all utveckling ska dokumenteras och följas upp genom utvärdering efter införandet, i enlighet med de rutiner som gäller för digitala investeringar i Skellefteå kommun.

Tillämpningsområden för AI

Policyn omfattar alla typer av AI-användning, inklusive:

- beslutstöd och automatiserat beslutsfattande
- digitala tjänster för invånare och medarbetare
- prediktion, analys, planering och resursoptimering
- generativ AI och AI-stödd informationsproduktion
- AI i upphandling och förvaltning av IT-system

Riktlinje för digital förvaltning anger detaljerade krav för införande, dokumentation, riskbedömning, datakvalitet och livscykelstyrning.

Då AI utvecklas snabbt så kommer instruktioner för användning av AI att hållas uppdaterade avseende hur medarbetare ska förhålla sig till och arbeta med olika AI-tjänster.

Styrning och ansvar

Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att AI används i enlighet med denna policy inom sitt ansvarsområde. Användningen ska bidra till verksamhetsutveckling och ske på ett ansvarsfullt, rättssäkert och förtroendeskapande sätt.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för samordning, uppföljning och vidareutveckling av kommunens arbete med AI, inklusive att säkerställa att det finns gemensamt stöd, riktlinjer, utbildning och förutsättningar för en sammanhållen och hållbar utveckling.

Styrning och ansvar ska utformas så att verksamheterna får rätt stöd, utbildning, förutsättningar och handlingsutrymme att pröva och använda AI.

Relation till andra styrdokument

Denna policy kompletterar:

- Policy för informationshantering – krav på datakvalitet, struktur och livscykel
- Policys inom säkerhetsområdet
- Kommunikationsprogram: all kommunikation som bygger på AI-genererat innehåll ska följa kommunens kommunikationsprogram, inklusive tonalitet, grafisk profil och krav på tydlig avsändare.
- Program för hållbar innovation och digitalisering.

Uppföljning

Efterlevnaden av policyn följs upp inom ramen för kommunens ordinarie uppföljning av digitalisering och intern kontroll. Uppföljningen ska säkerställa att användningen av AI sker i enlighet med policyn och samtidigt bidra till lärande, erfarenhetsutbyte och successiv utveckling i takt med verksamheternas behov och den tekniska utvecklingen.

www.skelleftea.se